

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. IV. De Exceptionibus criminum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

hanc sententiam docet *Innoc. in c. Bona 23. de elect. n. 5. Less. cit. cap. 29. dub. 14. Farinac. in praxi crim. p. 1. lib. 1. de inquisit. tit. 1. q. 9. n. 18. alii- que plures.*

25. Per ejusmodi autem inquisitiones via Judici aperitur ad inquisitionem specialem: nam primo interrogat eos quos putat esse de criminis authore non ignaros, an sciant quis illud commiserit? Quod si omnes dicant se nescire, tunc interrogat eos generaliter de fama: an sit aliquis de eo infamatus? & si ex ejusmodi informationibus resultet suspicio vel indicium probabile contra aliquem; tunc incipit specialiter inquirere contra ipsum, sumendo speciales informationes &c. ut tradit *Clar. in praxi crim. §. fin. qu. 5. n. 5. & Azor. p. 3. lib. 13. cap. 26. post principium.*

T I T. I V.

De exceptionibus criminum.

1. **D**Uobus potissimum modis opponi crimen contra aliquem potest, & Judici manifestari primo, quasi per modum actionis: secundo, per modum exceptionis, seu ad se defendendum repellendo Adversarii intentionem. Cum igitur in præcedentibus titulis dictum fuerit de primo modo opponendi qui per accusationem seu

seu denunciationem instituitur; sequitur ut de altero breviter differamus.

2. Nomine exceptionis in genere quid intelligatur, patet ex dictis lib. præced. in speciali rubr. *de exceptionibus* ubi illam definivimus *Actionis vel intentionis exclusionem*. Exceptio igitur criminis tunc fieri dicenda est, quando quis crimen contra aliquem objicit ad repellendam ejus actionem vel intentionem, ut puta si aliquis contra te Testis aut Accusator accedat; tu autem illum repellas opponendo illi tale crimen, propter quod redditur inhabilis ad accusandum vel testificandum.

3. Ex hac natura exceptionis efficitur, quemlibet ad excipiendum de crimine admitti posse, etiam criminofum, qui cæteroquin fit inhabilis ad accusandum vel testificandum, ut colligitur ex *c. Omnibus* 2. 4. q. 6. quia nemini jus suum prosequenti obstat criminis exceptio, nisi aliunde ex causa aliqua sit suspectus, & ea quæ necessariæ defensionis sunt, nemini denegantur, *c. significaverunt* 11. *de exceptionibus*.

4. Quod autem attinet ad particulares leges, quibus regulanda est exceptio de criminibus; illud præ reliquis attendi debet, utrum crimen deducatur in iudicium per exceptionem criminaliter; utrum civiliter, de qua divisione sermo est apud *Abb. in c. super his* 16. *de accusat.* n. 4. Primum contingeret, si de crimine exciperetur

retur ad vindictam publicam, & ut crimen puniatur pœna debita & naturali. alterum, si exciperetur de crimine ad privatum commodum seu interesse excipientis. In primo casu exceptio illa vim quoque habet accusationis, quæ de natura sua tendit ad pœnam seu vindictam publicam unde fit, quod sicut accusatio, ita & ejusmodi exceptio tractari non possit per procuratorem, ut desumitur à contrario sensu ex eod. *c. super his*; ac præterea cætera servanda sint, quæ in judicio accusationis servari debent cuiusmodi exceptio, quæ ad puniendum tendit, æquiparatur, ut docet *Clar. in praxi crimin. §. fin. qu. 19. n. 2. & 3. & qu. 32. n. 22.*

5. In secundo casu sistitur intra limites puræ exceptionis, pro qua distinguendum etiam est, quare opponatur, & quando? ut distinguitur in eod. *c. super his*. Vel enim objicitur præcise, ut ab accusatione vel testificatione aliquis repellatur: vel opponitur, ut quis excludatur à promotione officii vel beneficii. Si opponitur solum ad repellendum accusatorem ab accusatione, vel Testem à testificatione tanquam criminofum inhabilem; tunc opus non est, ut ita excipiens se inscribat ad pœnam pro casu, in quo non probaverit crimen exceptum, ex eod. *c. super his*; quinimo etiam postquam probatum fuerit idem crimen, non propterea ferri potest sententia condemnatoria criminalis contra

con-

convictum, quia de hoc non fuit actum: nisi per nobile Judicis officium contra eundem convictum alia inquisitio, aliusque processus instituat. Huc faciunt ea quæ diximus *lib. preced. tit. de sententia & re judicata*, ubi visum est, sententiam ferri debere conformiter ad petitionem libelli, & ad genus actionis in ipso propositum, ex *l. ut fundus 18. ff. commun. dividun.*

6. Si autem exceptio criminis opponitur ut quis excludatur à promotione officii vel beneficii (ad quod genus exceptionis admittuntur omnes illi, quorum interest ne ille ad officium vel beneficium promoveatur, ut puta omnes subditi, seu Diocesani admittuntur ad excipiendum contra Electum in Episcopum, omnes Parochiani contra promovendum ad Ecclesiam Curatam, &c. quia cujuslibet interest habere Pastorem legitimis qualitatibus exornatum, ut notat. *Abb. in cit. c. Super his n. 10. & Host. ibid.*) si inquam ad excludendam ejusmodi promotionem exceptio criminis fiat; tunc iterum ex *eod. c. Super his* distinguendum est, utrum ea exceptio opponatur ante confirmationem, vel post confirmationem.

7. Si ante confirmationem, ut cum ille, contra quem excipitur, electus est, sed nondum ejus electio confirmata; tunc excipiens de crimine non se inscribit: at excipiens, post confirma-
tio.

tionem, cum scilicet ordinandus fuerit aliquis, aut etiam consecrandus; tunc ad extraordinariam pœnam secundùm arbitrium Judicis differri citra vinculum inscriptionis est excipiens adstringendus, si defecerit in probando. Ratio disparitatis indicatur ibidem: quia majoris damni est exceptio contra confirmatum, quam contra præcise Electum. Exceptio enim contra Confirmatum, cum probata fuerit, non solum impedit ipsum ab Ordinatione vel consecratione, sed etiam in consequentiam privat jure antecederet acquirit per confirmationem, propter connexionem utriusque, ut docet *Abb. ibid. num. 2.* At exceptio contra præcise Electum, ratione connexionis, privat dumtaxat jure antecederet acquirit per Electionem: majoris autem damni est privari jure per confirmationem, quam jure per Electionem acquirit, cum primum sit jus in re, alterum autem jus ad rem.

T I T. V.

De Simonia.

1. DICTUM est in præcedentibus titulis de causis in genere, quæ super criminibus in judicio proponuntur: consequens est ut de ipsis criminibus distinctius, sed tamen breviter videatur.